

mant amb altres cinc formes verbals en *-oste* amb *o* oberta, i *desbosto*, *desbosté*, en Aversó (914.6, 1307, 596). Potser també existí aquest derivat en oc. ant., suposant que calgui corregir així en una poesia del trobador gascò Marcao (c. 1200): «plus vos pert sa magorneira / qu'a asn' en mai costeira, / cant és del bast *desbastatz*» (Mahn, *GedichteTr.*, 6791): 'més mal us fa la coixesa que un pendent costerut no fa a un ase, quan la puja pel maig, i se li ha esgavellat el bast': car altrament fóra un hapax, i se li a errònia s'explica naturalment pel *bast* que segueix.

Altrament en català aquest verb llatí ha estat substituït per *deposar* (POSAR). Però en resten derivats savis. *Deponent* [Belv.], ll. *deponens* (pròpiament 'que ajeu, que aterra (les formes)'). *Depòsit* ant. (Busa-N.: «lo que's confia de altre»; única forma que admeten els diccs. fins a Lab.); però la forma popular, ben arrelada, *dipòsit*, no pot deixar de ser antiga, es generalitza en el S. XIX i és ja (amb *dipositar* i *dipositor*) l'única admesa pel DOrt., si bé *depositori* [«dep.: de qui's confia», Busa-N.] i *depositoria* [Lab. 1839] (el Dfa. estén *dip-* a tots aquests); *deposable*, *dip-*; *depositor* [Lacav.], *dip-*; *deposant*; *dip-*. *Deposició* [«lo mateix confiar», Busa-N.; --- Dfa.].

En la forma d'aquests mots, la intolerància d'uns i altres extremistes perill de crear un lamentable conflicte en la nostra llengua literària, perfectament superflu. L'única norma raonable fou l'adoptada asseynadament per Fabra: *dipòsit*, *dipositar* etc. són la forma bàsica en català modern, i l'única o poc menys que se sent, no sols en català central (on *dəpòzit* sonaria com una extravagància ben forçada), sinó en general, a tot el Princ. (si n'exceptuem la gent de parlar bilingüe o castellanitzant); la variant etimològica *deposít*, *-tar*, ha restat en ús a les altres regions de la llengua, i allà no és criticable. Per això Fabra donà com a forma bàsica *dip-* i com a variant, merament admissible, *dep-*. No hi havia cap raó ni tenim base per retocar aquesta sàvia decisió. *Depòsit* sona fals i artificios a la gran majoria dels parlants i escriptors nostres. De cap manera no es tracta d'un canvi inusitat ni capritxós dins la llengua: *diputar*, *diputació*, *dibuixar*, *difunt*, *dissenyar*, són generals per més que fossin *deputar*, *-tat*, *-tació*, *defunt*, *debuixar* etc. les formes etimològiques.

El cohega R. Aramon el 1954, sense consultar l'I. E. C. ni ningú autoritzat, suprimí en el Dfa. la variant *deposít*. Actitud intolerant, que provocà una reacció excessiva d'AlcM: aquest pretén imposar la forma *deposít*, i descartar *dipòsit*, amb el pretext enterament fals que *deposít* és d'ús general pertot: per ferho, ha de silenciar la doc. de la forma en *dip-*, i atribuir infundadament la pron. *dəpòzit* (*dep-*) al català oriental i occidental, desenterrant unes cites de Pons Massaveu, Escrig i algun altre, que usaren *deposít*; però és clar que Pons i Escrig manquen d'autoritat en un cas així. És l'actitud intolerant de l'autocràtic senyor Aramon la que ha provocat la rebel·lió de Moll, i aquest per la seva banda s'ha excedit en la reacció. Obeint a les dades falsejades d'AlcM alguns (el val.

Josep Lacreu, J. M. Farré, *L'Espill*, 1985, 183) opinen que és *deposít* la forma a generalitzar.

Res d'això: el que cal és tornar a la decisió asseynada de Fabra: de cap manera es pot desaconsellar la preferència ben merecuda per a la variant *dipòsit*; si els valencians i balears prefereixen *deposít*, hi tenen dret, i fóra ben desenraonat imposar-los l'altre; però tant o més desorbitat és pretendre que arraconem la variant pròpia de la nostra llengua, per més que no sigui la conforme al castellà, francès etc., i no s'hagi generalitzat fora del Princ.; notem, tanmateix, que fins en les publicacions valencianes era admesa la variant en *di-*. Llegim, p. ex., *Dipòsit legal* --- en diverses obres de la Biblioteca Sanchis Guarner de l'I. de Fil. Val. (n.º 1, eds. 1977, 1985), en el *Missal Dominical* (edit. Gorg, preparat pel mall-val. Pere Riutort, Val. 1975) i en el mateix número de *L'Espill* on s'ha publicat la nota de Lacreu (dors de la coberta).

Dispondre, pres del ll. *dispōnere* 'posar separadament', 'disposar' [fi S. XIV]: «Enaxí con és tirat / lo ferre per caramida / —dispon-lo a mal son grat, / de tal valor és garnida—, / enaxí, per semblant mida, / los cossos celestials / disponen los terrenals / en aquesta present vida», Turmeda (*Div. Mall.*, NCL., 125); «si un hom era malalt, / e vol haver sanitat, vet que no la pot haver --- mas bé la *disposició* per haver sanitat; sus axí --- en aquest món no podem haver la glòria, mas béns hi podem *dispondre*», StVicentF (*Serm.* I, 68.10); «après que Aníbal ac *dispostes* e ordonades totes les demont dites coses ---», AntCanals (*Scipió*, NCL., 68); *dispondre*, Aversó. JRoig (*Spill*, 3906, veg. infra *propondre*).

Sobretot en el Principat aviat es va començar a reemplaçar-lo per *disposar* (POSAR, Busa-Nebrixa, 1507), no tant en el P. Val. i les Illes: «e me *dispondré*, si mester serà, de entrar en batalla, axí vell com me só», JoMartorell (Ag. I, 33). V-ne més d'aquelles terres en AlcM; i, supra el refrany de CRos (citat per *comprendre*); avui mateix Anna Moll s'estima més dir «estic *disposta*»; que *disposada* (*Cap d'Ary* de Raixa 1960, 150). No hi ha dubte que avui predomina *disposar* en la llengua comuna, i hi ha desenrotllat usos propis de la nostra llengua, estranys al castellà i als altres idiomes occidentals: *disposat* 'decidit, resolt', *disposi!* fórmula d'amabilitat i cortesia (que el castellà i el francès allarguen, més feixugament: *estoy a su disposició* etc.).

Notem tanmateix que en la llengua comuna, i del Principat, *dispost* es considera excellent i general amb el paper d'adj. per a 'apte, hàbil, voluntariós': «que la primera amor / encarnà ab senyoria, / trobant *dispost* lo cor / pus és en primeria», Eiximenis (proficicat com «troben lo cor pus *dispost*», *EntreDL* I, 186.2c); «senyal d'òmens bellicosos e *disposts* a les armes, segons los philòsoffs, són --- haver los ulls no dormilencs mas bé uberts, e tenir lo cap dret e ferm ---», id. (*Regiment*, cap. 226); doc. dels Hospitalers, a. 1436 (MiretS, *TemplH*, 436): «Oh quina glòria és per a la mare tenir fill jove e *dispost*, que-s sia trobat e-s trobe en semblants batalles, dignes de gloriosa fama», JoMar-